

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

Vlme, 1480

Se[cun]da pars

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Sermo

ad simplicitatē benigne confessionis inclinent et ponit exempluz
thauri feroci. quē qui vult cape mollioribus nodosaz ei9 fricat ma-
nibus ceruicē. vt quē virtute tenere n̄ p̄t p̄ blandimentū apre-
hendat. sic et isti cathenā sub dolo laudis portantes in ore et ma-
licie gladiū abscondētes in corde thaurz ecclesiastica gregis do-
lo laudis apprehendere festinabāt. et qz ois mgr̄ p̄fessor est vitatis
ideo venient in eo triplicē vitatez amēdat scz vite doctrine
et iusticie. de vitate vite dicūt: scimus qz verax es: in vita tua
n̄ sicut h̄m qz es vite demonstrās exemplo. i ipso etem nihil
falluz. verus em̄ deus ē. verus hō vere aie vere carnis vere vite
vere passiois ve moētis vere resurrectionis ve ascensiois ve vir-
tutis et n̄ fide. Ysa. 38. memento dñe quō ambulauerim coraz
te in veritate ipse de se dic̄ Joh. 14. ego sum via veritas et vita
¶ Itē amēdant in eo veritate doctrine et viā dei q̄ scz per-
uenit ad dñm. hec via ardua paupertas est. hec via despecta hūilitas
est. hec via laboriosa est p̄nia. hec via exalta caritas est. vt
dicūt ap̄tus: in vitate docēs: in veritate docet qui n̄ mentit̄. qui
veritatez n̄ abscondit. et q̄ p̄pter solā vitatem n̄ alia intentōe do-
cet. xps at̄ non est mentit̄. qz vt d̄ Ysa. 53. p̄c̄m n̄ fecit nec in-
uentus ē dolus in ore eius. h̄ nec veritate abscondit. ps. n̄ ab-
scondi miaz tuā et vitatem tuā a consilio multo. Jo. 18. ego in h̄
natus sū et veni in m̄dm vt testimoniū phibeā veritati. Rursus
in veritate docuit. qz n̄ q̄sivit m̄di gl̄iam h̄ vitatem solū. Jo. 8.
Si veritate dico vobis q̄re nō creditis mihi. ego em̄ gl̄iaz meā
non quero. Itē amēdant in eo vitatem iusticie: et n̄ est libi ai-
ra. sollicitudo timor vel fauor: de aliquo: vt p̄pter eū vitatē ta-
reas et n̄ exequaris: n̄ em̄ respicias. et n̄ attendis: p̄sonam hōim h̄
merita potius. iō certū sumus qz maiestatez nō vereberis cesaris
quin iuste diffinias qd̄ verē est. n̄ est ḡ in te defectus vite nec de-
fectus scie. h̄ nec defectus iusticie. hui9 mgr̄i amune ē discipuli
assilati ei n̄ in magisterio supbie. qz ut ipse dic̄ Mat. 23. n̄ vos
mimi mgr̄i qz mgr̄ videt vnus est xps. h̄ sumus discipuli eius
p̄mo quidez in vita in mutua dilectione. Joh. 13. in hoc cogno-
scent qz mei estis discipuli si dilectionē habueritis ad inuicem.
Itē in vitatis cognitione. Jo. 17. acceperūt et cognouerūt verē
qz a te exiui et crediderūt qz tu me misisti. Itē sum9 discipuli ei9
in iudicio iusticie. iustū vero est vt nos ipsos d̄iudicemus. et a
nobis ipsis incipiam9. Coz. 4. nolite an̄ t̄pus iudicare. et si nos
iplos d̄iudicemus n̄ vtiqz iudicem9. et q̄le de nobis iudiciū
sumimus. tale et primis exhibeamus. iuxta qd̄ dicit scriptura.
que sunt primi tui ex te ipso cognosce.

Secda pars
Cdo in eo qd̄ d. Dic ḡ nob. qd̄ tibi videt. ponit. et
versuta questionis p̄posito de tributo cesari reddendo

Et tria facit. pmo enim pponitur questio litigiosa. Ad cuius no-
 ticiam sciendum. qd in dea circa tempa natiuitatis xpi romano im-
 perio tributaria facta est. exigendis vo tributis. tiberius cesar
 pontium pilatu pferat hierosolimis. de qua re multa longa ha-
 bita tentio est phariseis & sacerdotibus pplm dei asserentibus mu-
 danis legibus n debere alstringi. nec regi tpali force hatu tributa
 soluere. eu qui p micis decimis & sacrificijs regi seruebat eter-
 no. Sz contra romani milites q docebant herodiani allegebant
 cesarem iudea defendere rem bellica agere. defendere patriam que no
 nisi militu manu nec militaris res absq stipendijs pfiat poterat.
 Ideo iustu esse dari tributa eos p quoz tutela erat imperium.
 Itaq hinc inde allegationibus adductis no absq violencia exi-
 gebant tributa. cum rei ca hierosolima ipsa p ascensionem dni
 subuersa e. qz legibus noluit subita tributoz. g quoda tpe circa
 festum azimoz herode hierosolimis existente du hxc questio age-
 ret in ppo phisei oblata adulus xpm oportunitate. discipulos
 suos cu herodianis. cu militibus herodis fm Erub. Vel cu iudeis
 qui pti fouebant herodis fm Hiero. miserit ad xpm sup hac eu
 questione interrogantes qtenus caperet in hmone vtralibet pte
 diffinita. siquide diceret n esse tributa soluenda. adduxerit her-
 odianos qui cesaris rebellem aprehenderent. si vo assereret iuste
 tributum exigi tanq auilis libertatis arrium odiosu ppo domo-
 strarent. ne vero in hac dissonancia recusaret ppriaz manifestare
 sniam. laudes premiserit q vitatis esset obseruatoe docto & de-
 fensor. laudibus g callide pmissis subiicit: dic ergo nob si qdez
 enim tm amas veritate. n tacabis: qd tibi videt: no em aliud
 credis aliud doces: licet censu dari cesari: vt quibusda videt. eo
 q sit defensor patrie: an no: sic pluri mi asserunt deū esse loci p-
 tectoem cui dant primicie decime & sacrificia ex lege. Jo ipse so-
 li & non hoi hmoi exhibenda sut tributa. est at census tributum
 qd vnicuiq censet. imponit. cōpletum erat in eis illud. Tre-
 Princeps provinciaz facta est sub tributo. Sedo tangit pice-
 ptio fraudis: cognita aut ihus nequitia eoz: pma inquit vir-
 tus respondentis est interrogantiū mentez cognoscere. nihil at
 pot latere deū qui scrutat renes & corda. id ipse cognouit eozū
 aim. & fraudes hmonis nec abscondit simplicitas psonaz. nec
 adulatio verboz Sap. 8. scit versutas psonū & dissolutos ar-
 gumtoz. Jo vt d puer. 21. n est fortitudo n est aliu n e sapia
 tra dnm. Tertio ponit reprehensio: ait em ihu: cur me tēptat
 ypocrite: ypocrita silaro est. quia aliud e aliud ptendit. vnuz
 habet in corde & altez in ore. Cris. Non respondit fm hmonez
 eoz pacificos blande. h fm sciētiāz eoz aspera dixit qz de?

Sermo

plerūq; ad aiā loquit̄. non ad corpus voluntatib; respondet
ñ v̄bis. video g; qz phisei blandiebant̄ vt p̄derent. ihs at̄ eos
confundebat vt saluaret. qz vtilior ē de; hōi irat; q̄ hō pp̄iat; tē.
Ercio tū d. ostendite mihi. ponit̄ hui; questionis de
terminatio. ad eū nanq; p̄tinebat hui; iuris determi
natio qui sp̄salem h; et tp̄alem dñationem. in quo
omnis p̄tas est. et tria facit. p̄mittit em̄ nūmismatis
requisitionez: ostendite mihi nūmisma. i. nūmū qui p̄ censu dat̄
capitū. id̄ addit: census: oportebat em̄ diffimentē an censum
esset tribuend; ip̄m nūmisma vidē: at illi obtulit̄ ei denariuz
qui decē valebat nūmos ⁊ p̄ tributo dabat̄. Nota qz n̄ds sus
mus nūmisma diuini sensus. q̄tuor etem̄ oz h̄re denariū sc; ma
teriaz pondus imaginē ⁊ integritatē. materia est opatio nostra
siquidē bona fuerit aurea erit vel argentea. in auro p̄tiositas.
in argento claritas demonstrat̄. videamus ne op; n̄m ferreū
sit crudelitate. plumbeū cupiditate. stagnēū carnalitate ereū va
nitate. quidā autem silatores ⁊ ypocrite dei monetam quasi al
chimiste falsificant. h̄nt em̄ app̄rentiā operis auri vel argenti.
sed p̄bator cordiū inquir̄ ut ostendat̄ sibi hęc materia quā rep̄
bavit in ignez dietam. Hier. 6. argentū reprobū vocaui. eos.
qz dñs p̄iecit illos. Secdo requirit̄ in denario pondus intentio
nis. vt amorē n̄ra intentio ferat̄ in deū. Aug. amor meus pon
dus meū. Vel pondus est op̄is maturitas. et ment̄ stabilitas
Vel pondus ē timor dei. Job. 28. qui fecit vent̄ pond; ⁊ itz
q̄li tumentes sub me fluctus. sic semp̄ timū deum ⁊ pondus ire
eius ferre ñ potui. Itē in denario imago pulcra requirit̄ et sup
scriptio vera. ad imaginē quippe dei additi sum; naturaliter. sed
requirit̄ etiā in nob; imago gr̄e ei; de qua. Coz. 15. sic porta
uimus imaginē terrestris. sic portem; imaginē celestis. Imago
em̄ celestis est vt sim; hūiles benigni casti misericordes. hęc sūt
imagines celestū. superscriptio v̄o hui; denari; ē nomen xp̄iani
tatis ope demonstratū. Vel superscriptio ei; est esse descriptuz in
li. vite. sic d; Luc. 10. gaudete ⁊ exultate qm̄ nomia v̄ra scripta
sunt in cel̄. Q̄to denarius d; esse integer. ⁊ in tēgritas n̄ra casti
tatis ē pleuerantia. Ja. 1. sitis integri in nullo deficientes. h; ē cen
sus quē debem; deo. de q; dicit̄. Ostendite mihi nūmisma cens; ⁊
ex opib; ostēditē teip̄m. Jac. 3. Dñd̄it ex bona ueritate ope
ram suā in mansuetudine sapie. Q; Secdo tangit̄ nūmismatē
examinationem: ⁊ ait illis ihsus: cuius est imago hęc ⁊ super
scriptio: nouerat quidem cuius erat. Et p̄pter duo interrogat
Primo vt ex eoz; responsione veritatem sensus soluendi ape
riat. Secundo vt se alienū ⁊ negotijs secularibus ostendat quī
videbatur nūmismatum ignorare imaginem: dicit̄ ei cesaris:

Nota qz in quibusdam sic puerit̄ imago dei. vt q̄i a deo incogni-
 tis requirāt de eis cui⁹ est imago hęc. in quibusdam em̄ diabolus
 sculpsit imaginē vitioꝝ quaz p̄o blandiendo depingit. postea
 stilo sculpsit assuetudis. postea format statuam obstinacōis. de
 p̄o dicit. 22. aperit fenestras fecit laqana & drina pingit qz si-
 nopide. naz diabolus aperit fenestras sensu illaqat aiam. et
 rez sensibiliū pingit imagines. De 2. d. eiusdē. 17. p̄c̄m iuda
 scriptū est stilo ferreo in vngue adamātino exarātū est sup la-
 p̄idē cordis eoz. De 3. d. Vla. artifex lignari⁹ extēdit no: mā
 formauit illud in runcana. fecit illud in angularibz et in arcino
 ardnauit illud. ⁊ fecit imaginē viri q̄si speciosuz hōiem hitanz
 tem in domo. de talibz imaginibz q̄rit deus. cui⁹ est hęc imago
 non em̄ cognoscit a deo qz opus dei n̄ est sic dicit quibusdam
 Amen dico vob̄ nescio vos. hęc plangens dicit. tre. 4. quō in-
 quit obscuratuz est aur⁹. mutatus color optim⁹. denigrata est
 sup carbores facies eoz. non sūt cogniti in plateis. mihi etiaz
 videt̄ de mulieribz corpis imaginē in luxuria detergētibz. q̄ren-
 duz a deo cui⁹ est hęc imago. ⁊ dicit qd de mōis sit. dicit. 4. cui⁹
 ornata fueris moni aureo ⁊ d̄pinxeris stibio oculos tuos fru-
 stra cōponeris. **N** Nota qz q̄t p̄c̄is assentit aia. tot imagies
 diabolus in eā exp̄mit. est em̄ imago luxurie. Ezech. 16. fecisti
 tibi imagines masculinas ⁊ fornicata es in eis. Itē est imago
 auaricie de qua d. Apo. 13. q̄ qui n̄ hz imaginē bestie in manu.
 vel fronte. neqz p̄t emere aliqd nec vendē. hęc bestia hz plagā
 gladij. qm̄ auaricia cor vulnerat. Itē est imago supbie. Ro. 1.
 mutauerit gl̄iam incorruptibil̄ dei in similitudinē imaginis cor-
 ruptibil̄ hois ⁊ voluc̄ ⁊ q̄drupedū ⁊ serpentū. hō corruptibil̄
 adam fuit cui⁹ imago mobia. volucres sūt demones qz ima-
 go excellence appetit⁹. q̄drupedes fuerit p̄ncipes seculi quozuz
 imago dñatio est. serpentes astuti fuerit sapientes seculi. Itē est
 imago inanis gl̄ie. Vla. 44. fecit imaginē viri ⁊c. Itē ē imago
 ire accidie inuidie ⁊ gule. de quibz omibz Deut. 4. Nō faciatis
 vob̄ sculptā imaginē aut similitudinē masculi vel femie similitudiez
 oim̄ iumentoz q̄ sunt sup terrā. vel auiū sub celo volantiū atqz
 reptiliū q̄ mouent̄ in tra siue pisciū que sub tra morant̄ in aq̄a
 hoz oim̄ degeneres ⁊ bzutales imagines deus abhorret di. c. 9
 est hęc imago. **T**ercio ponit q̄ois determinatiōnē: tūc
 ait illis. reddite q̄ sūt cesaris cesari ⁊ q̄ dei sūt deo. q̄si dicat ex
 quo p̄stet̄ illi⁹ numismatis supscriptionē ⁊ imagines fore
 cesaris ipsi cesari ius suuz tribuite. ⁊ deo q̄ dei sūt decimas scz et
 primiti as offert̄. quia vtrunqz ius se compatit̄. nec alteꝝ alte-
 ri p̄iudicat qui enim regna cōstituit ius etiā regiū determinauit
 Sicut legit̄. Re. 8. hęc erit ius regis q̄ impaturus est vobis ⁊
 inter alia q̄ ibi cōnumerant̄ ius filci siue tributū noiat̄ cū d. sego

Sermo

tes vras et vineaz redditus atqz greges vros addecimabit. Igitur qui p[re]tati n[on] obtemp[er]at dei c[on]demnati resistit. N[on] s[ed] h[ic] Miero-
 qz sicut cesar sue imaginis impressi[on]ez requirit. ita q[ui] deus aiaz
 requirit vult[us] sui lumme insignitaz. Et s[ecundu]m Crisostomum triplex d[omi]na e[st]
 imaginis dei q[ui] imaginis cesaris. Prima q[ui]ntuz ad materiam. qz
 imago dei si est in auro depicta h[ic] in hoib[us] figurata. na[m] cesaris
 numisma auz est. numisma dei ho[m]i[n]is. Sec[un]da d[omi]na est q[ui]ntuz ad rep[re]s[en]-
 tatione[m] qz in solidis cesar videt[ur]. in hoib[us] vo[ro] de[us] agnoscit[ur].
 Tercia est quo ad effident[em] cam. qz cesaris imaginez man[us] ar-
 tificis sculpsit q[ui] corruptibilib[us] l[ite]ris anotaui. dei vo[ro] imaginem
 in hoie dina manus in dec[em] vni[us] ap[er]to demonstravit. quicq[ue]
 sensib[us] sp[irit]ualib[us]. q[ui]q[ue] corp[or]alib[us] per q[ui]s a p[re]hendim[us] q[ui] s[un]t vti-
 lia. **P**rimo n[on] in m[un]do isto q[ui]ntuz esse cesares. h[ic] p[ro] hanc
 vitam vnus e[st]. cesares quide[m] p[ri]ncip[um] vite s[un]t m[un]dus secularis prin-
 ceptus corpus p[ro]p[ri]u[m] q[ui] natura. cesar q[ui]dem sic d[omi]na a c[on]cedendo eo q[ui] ce-
 dat. sic v[er]o m[un]dus iste nos c[on]dit adu[er]sitatib[us] q[ui] flagellis. Exo. 3.
 Si famuli tui flagellis cedim[us]. huic cesari aliq[ui]d d[omi]n[us] et aliq[ui]d
 deo. duplex etenim vita est ho[m]i[n]is iusta adiu[m] sc[ilicet] a c[on]templatiua.
 Adiu[m] reddamus m[un]do curando rem familiar[em] subueni[en]do p[ro]-
 mis sic dicit ap[osto]lus q[ui] qui vxore[m] h[ic] sollicit[us] est q[ui] s[un]t m[un]di. vitaz
 aut[em] c[on]templatiua reddamus deo c[on]ando amando meditando tra-
 sitoria c[on]tenuendo. vt s[ecundu]m ap[osto]lum q[ui] viu[er]e i[n] se non sibi h[ic] deo viuat
 Sec[un]da cesar est p[ri]ncip[us] secularis cui merito istud d[omi]n[us] nomen
 p[ro]pter q[ui]ntuz. p[ro] r[ati]one originis cesar em sic p[ri]ncip[us] dicitur est iu-
 lius a quo ceteri imp[er]atores cesares no[m]i[n]ant eo q[ui] deo m[un]dis vtero
 natus sit. m[un]d[us] n[on] a p[ro]p[ri]a patria est q[ui] reuera exordia p[ri]ncip[um] se-
 culariu[m] ex hoc s[un]t cu[m] patrie vterus bell[um] ciuile[m] fecim[us]. na[m] et iul[us]
 cesar ciuili bello factus e[st] p[ri]ncip[us]. sic q[ui] ieroboam regnu[m]. 10. tribu[m]
 sortitus e[st] discensio ne ciuili. It[em] cesar d[omi]n[us] r[ati]o seueritatis eo q[ui] sub-
 ditos c[on]dat. ita em filius salomois locutus est p[ro]p[ter]o. 3. Re. 11.
 p[ro]f[er] meus c[on]dit vos flagellis ego at[em] c[on]da[m] vos scorpioni[bus]. It[em]
 dicitur e[st] cesar a grandi cesarie multa etenim sup[er]fluitas capiti ad-
 heret secularis p[ri]ncipatus. v[er]o absolon aspirans ad regnu[m] gra[ti]a
 habuit cesarie. It[em] cesar interpretat[ur] possid[en]s p[ri]ncipatu[m] in quo ius
 p[ri]ncipatus ostendit ne sit tyranus. ille em possidet p[ri]ncipatu[m] qz
 more p[er]se vult si timore q[ui] em sp[irit]u[m] timeri appetit q[ui] ipse timet. id
 p[ri]ncipatu[m] si possidet huic vo[ro] p[ri]ncipi seculari debet honore[m] tanq[ui]am p[ro]-
 positio tanq[ui]am capiti. cetera em m[em]bra p[ro] salute capiti se exponit
 sed huic p[ri]ncipi ita reddamus sua q[ui] ius n[on] omittat diuinum
 deo em ai[m]am debemus p[ri]ncipi seculari corpa. q[ui] hoc n[on] aliter nisi
 s[ecundu]m dei m[an]datu[m]. qz siquit iusserit d[omi]n[us] deo illud si est p[er]ficiend[um].
 V[er]o obstinates egip[ti]oz regis p[re]ceptu[m] c[on]templ[er]e de m[un]dicia

dis infantibus hebreorum. nec saulis milites ad mandatū eius inie-
 cēt manus in sacerdotes dñi. nec bēa legio thebeorum maximia-
 no iubente eduxit gladiū ad necez xpianorum. Tertius cesar est
 corpi nrm qđ supfluitatibus q̄si cesarie grandi exhibuerat. huic
 debemus cibū post esuriē quietē post laborē sonnū p̄ vigiliās
 s̄ frigus indumenta s̄ famē alimenta in estu refrigeriū. ⁊ mille
 sunt seruitutes quibus obligam̄ eidez. sed n̄ ita reddam⁹ debitū
 corpi vt q̄ dei sunt obliuiscam̄. Ro. 12. Obsecro vos p̄ miāz dei
 vt exhibeatis corpora v̄ra hostiam viuētē sc̄tam deo placentē
 rōnale obsequiū v̄rm. Quart⁹ cesar natūa est q̄ reuera possidet
 principatū in rebus hūanis. sic quidaz dixit. qđ natūa negat ne-
 mo feliciter audeat. huic debemus q̄ n̄ e etati auenit sicut dicit
 ap̄lus. cū essem puulus loq̄bar cogitabā vt puulus. sapiebā ut
 puulus. qñ at factus sū vir euacuauī ea q̄ erant puuli. ⁊ exind
 ad mores etatis p̄cedamus mature. vltima v̄o resolutio natūe
 in morte est qñ reddit corpus terre ⁊ sp̄s ad deū qui fecit illuz
 vt dicit Eccl̄ast. Qñti cesaris dominū erit in die nouissimo hic
 em̄ infernus ē cedens reuera reprobos tūc ad penā que h̄ cesar-
 nis sūt dabunt eidez dicente iudice. ite maledicti in ignē eternū
 qui patus est diabolo ⁊ angelis eius. illi autē que sūt dei grata
 p̄destinatōe intrabūt cū illo in gaudiū eternū. Quod nob̄ ē.

Unica. 23. post penthecosten Ser. lxxvii

Quente ihu ad turbas. Ecce princeps vn⁹ acces-
 sit ⁊ adorabat eū. Mat. 9. istud idē legit Mat.
 5. ⁊ Luc. 8. in negotiationibus seculi non prius rem
 possidet venales q̄ prius obtulit pretiū h̄ q̄ manus
 sine reatit historia p̄ntis euangelij. qz princeps salutem filie po-
 stulans prius obtulit xp̄o fidei pretiū. h̄ mulier sanguis fluxuz
 patiens qm̄ efficacius credidit celerius ē c̄secuta salutem. Igit̄
 tria istud euangeliū cōtinet. primū est principis deuota suppli-
 catio p̄ filia. s̄m est secreta emor̄ysse sanatio in via. ibi. et ecce
 mulier q̄ sanguis. terciū est mira puelle suscitatio. ibi. ⁊ cū veis-
 set ih̄s in domū. X Circa primū q̄tuor tangunt. nā p̄mit-
 tit xp̄i eruditio: loquente ihu ad turbas: facta fuerat xp̄o adi-
 stit̄ Jo. bap. vna qđ quare viz ipsi ⁊ discipuli ph̄eoz ieiunas-
 bant frequēter. discipuli at xp̄i n̄ ieiunabāt. Et ipse r̄ndit qz dua-
 bo ex causis nondū artabant ieiunio. vna quidē rōe sue p̄ntie
 gaudiose qz n̄ d̄nt filij sp̄s̄i affligi ieiunio qđ d̄nt cū illisē sp̄s̄us
 Altera causa est q̄ adhuc erant discipuli veteri vita carnales.
 ieiunū autē ad spiritalis vite p̄tinet nouitatē. noua at veteribus
 non sunt iugeuda sic duplici declamuit exemplo scz vestimenti
 ⁊ vini. volēs em̄ vestimentū reparare antiquū non adhibet amil-